

Тулянцев Андрій Анатолійович,
*кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри вокально-хорового мистецтва
Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*
тел. (093) 723 - 45 - 15
e-mail: operaandriy@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4567-432X>

Карпенко-Боднарук Жанна Любомирівна,
*народна артистка України, професор
кафедри музичного мистецтва естради
Академії мистецтв імені Павла Чубинського*
тел. (050) 203 - 24 - 08
e-mail: z_bodnaruk@ukr.net

ГАСТРОЛІ ПАТРІСІЇ КААС У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ. ДО ПИТАННЯ УЗАГАЛЬНЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДОСВІДУ

Метою статті є дослідження гастрольної діяльності французької естрадної співачки Патрісії Каас у Дніпропетровську, як важливого культурного явища у функціонуванні міста-мегаполісу. **Методи дослідження** спираються на практику історичної та сучасної музичної регіоналістики Дніпропетровщини, що дозволяє узагальнити досвід не тільки гастрольних виступів, а й визначити рівень слухацького інтересу до творчості цієї естрадної вокалістки. Основою мистецтвознавчого підходу є метод виконавського аналізу, завдяки якому ми маємо можливість довести вокально-артистичну індивідуальність гастролерки. Особливе місце у розробці теми займає джерелознавчий метод, що надає необхідний фактологічний, публіцистичний матеріал, а також дозволяє простежити історію сценічного різноманіття змісту та форми естрадних концертів-вистав. **Наукова новизна** статті полягає у тому, що в даній роботі вперше введено до наукового обігу не тільки періодизацію гастролей Патрісії Каас у Дніпропетровську, в Україні, але й з'ясовано персоналії декотрих сучасних французьких естрадних композиторів, здійснено порівняльний аналіз репертуару Патрісії Каас з точки зору

співвідношення тематичного компоненту її концертів-вистав, а також розкрито ідею множинності трактування Патрісією Каас пісень Едіт Піаф. **Висновки.** Гастролі зарубіжних естрадних виконавців у першій третині ХХІ століття є недостатньо дослідженим явищем культурного простору України. Проаналізовано гастрольну діяльність французької естрадної співачки Патрісії Каас у контексті її виступів на українських сценах, зокрема у м. Дніпропетровську. Розглянуто специфіку інтересу публіки, засобів мас-медіа, науковців до гастролей зарубіжних естрадних виконавців. Підкреслюється, що сучасна глядацька аудиторія, журналісти, менеджери, науковці у різні роки цікавились таким жанром, як зарубіжна естрада, намагаючись залучити її до інтеграції в український культурний простір першої третини України ХХІ століття. Доведено, що Патрісія Каас інтерпретувала свій репертуар відповідно до світогляду та відчуттів слухачів зазначеного періоду. Розкрито роль та місце професійних естрадних основ, а також характерні особливості гастрольної діяльності відомої французької співачки.

Ключові слова: гастролі, зарубіжна естрада, Патрісія Каас, французька естрадна співачка, композитор, Дніпропетровськ, Україна, Едіт Піаф, Палац спорту «Метеор», театр, стиль, виконавська манера.

Tulyantsev Andrey, PhD in Arts, associated professor, the head of the chair vocal and choral art, Dnipropetrovsk Academy Music after Mikhail Glinka

Karpenko-Bodnaruk Zhanna, People's Artist of Ukraine, professor of the department Musical Art of Variety in the Pavel Chubynsky Academy of Arts

Tours of Patricia Kaas in Dnipropetrovsk. To the question of generalization of the intercultural experience

Purpose of this article is study of the touring activities of the French pop-singer Patricia Kaas in Dnipropetrovsk as the important cultural attribute of the functioning of the city. **The research methods** are based on the practice of historical and modern musical regionalism. This allows you to generalize the experience of not only touring performances. This allows you to determine the level of listener interest in the work of this vocalist. The basis of the art history approach is the method of performance analysis. Thanks to this method, we have the opportunity to prove the vocal and artistic individuality of the touring artist. A special place in the development of the topic is occupied by the method of source studies. It provides the

necessary factual journalistic material. It also allows you to trace the history of stage diversity in the content and form of concerts-performances. **Scientific novelty** of the article lies in the fact that in this work for the first time not only the periodization of the tours of Patricia Kaas in Dnipropetrovsk, Ukraine was introduced into scientific circulation. This work elucidates the personalities of modern French pop composers. In this work, a comparative analysis of the repertoire of Patricia Kaas is carried out from the point of view of the correlation of the thematic component of her concerts-performances. The idea of multiplicity of interpretation of Edith Piaf's songs by Patricia Kaas is also revealed. **The conclusions.** Tours of foreign pop artists of the first third are an unexplored phenomenon of the cultural space of Ukraine of the 21st century. The touring activity of the French pop singer Patricia Kaas is analyzed in the context of her performances on other Ukrainian stages. The specifics of interest in tours of foreign pop artists are considered. The specifics of the interest of the public, mass media, and scientists in the tours of foreign pop artists are considered. It is emphasized that modern audiences, journalists, managers, and scientists are actively interested in such a genre as foreign pop music. They tried to involve her in the integration into the Ukrainian cultural space of the first third of Ukraine of the 21st century. It is proven that Patricia Kaas interpreted her repertoire in accordance with the worldview and feelings of the listeners of the specified period. The role and place of professional variety foundations, as well as the characteristic features of touring activities, are revealed.

The key words: tours, foreign variety show, Patricia Kaas, French pop singer, composer, Dnipropetrovsk, Ukraine, Edith Piaf, Palace of Sports „Meteor”, theater, style, performance manner.

Постановка проблеми. Творчість представників зарубіжної естради в Україні першої третини ХХІ ст. позначена суттєвими виконавськими змінами, спричиненими національними та європейськими музичними чинниками. Серед останніх значну роль відіграла зміна форми та змісту естрадних видовищ, означена не тільки соціально-історичними чинниками, а й новаціями у сфері шоу-бізнесу, де комерційна складова відверто превалює над художньою. Західні аналоги мистецтва естради, такі, як кабаре, вар'єте, мюзик-холл, розвинута індустрія розваг, активно інтегрувалися в український видовищний соціум.

Гастролі відомих зарубіжних естрадних співаків в Україні мають свою специфіку, що базується, перш за все, на національному мовному діалозі виконавця із публікою. Цьому передують насичена рекламна компанія, що має здебільшого сенсаційний зміст. Специфіка сприйняття естрадного концерту зарубіжного виконавця потребує і конкретної, і загальної попередньої підготовки українського слухача, адже пісні виконуються мовами оригіналу, і мають бути за змістом зрозумілими слухачам. Пісні звучать, як довела практика, англійською, французькою, німецькими мовами. То ж виникає істотна потреба у такій виконавській індивідуальності співака (співачки), котрий здивує українську публіку своєю самобутністю, створенням власного сценічного образу тощо.

У контексті постановки цієї проблеми персона Патрісії Каас відповідає статусу такої зірки зарубіжної естради, яка не перестав цікавити українську публіку протягом кількох десятиліть. Це підтверджують успішні гастролі Патрісії Каас містами України, та конкретно у м. Дніпропетровську. Адже концерти-вистави Патрісії Каас налічують вокально-інструментальну синтетичність, що поєднує в номерах елементи різних видів мистецтв. А унікальність інструментальної групи, у складі якої задіяні рояль, акордеон і електронна віолончель, що супроводжують спів Патрісії Каас, передбачає високу концентрацію суто музичного змісту у кожному творі. Звучання самого голосу Патрісії Каас, або саунд, що синтезує фізичні якості індивідуальної тембрації співачки, доводить також особливість неповторної природи його звукової колористики. Професійна мобільність дозволяє Патрісії Каас виступати у Палацах спорту, на сценах музичних театрів, нічних клубах тощо. Зважаючи на посилений інтерес до гастролей Патрісії Каас в Україні та конкретно у м. Дніпропетровську з боку слухачів, та відсутність в українському музикознавстві досліджень, де ця тема була б доволі значною, вважаємо, що **актуальність** цієї наукової роботи є достатньо обґрунтованою.

Огляд літератури. Гастролі Патрісії Каас в Україні та м. Дніпропетровську є темою багатьох публіцистичних статей, опублікованих в Інтернет-виданнях [10; 11; 12; 13]. Здебільшого авторів цікавлять деталі особистого життя співачки, її власні речі, парфумерія, кулінарні смаки. Зірковий статус П. Каас відображено у статтях О. Бойко [1], В. Грець [2], Ю. Магдич [9]. Якщо акцентувати наявність мистецтвознавчої термінології, що стосується творчості

Патрісії Каас, то її можна зустріти, на жаль, лише фрагментарно у наукових дослідженнях М. Дружинець [3], А. Тимошенко [7], Т. Чиркової [8].

Метою статті є дослідження гастрольної діяльності французької естрадної співачки Патрісії Каас у м. Дніпропетровську, як важливого культурного явища у функціонуванні міста-мегаполісу, а також виявлення виконавської особливості артистки в інтерпретованих нею концертах-виставах у контексті культуротворчих процесів в Україні у першій третині ХХІ ст.

Об'єктом дослідження є сучасний естрадний спів початку ХХІ століття, а **предметом** – своєрідні ознаки виконавської творчості Патрісії Каас у контексті узагальнення міжкультурного досвіду України та Франції.

Виклад основного матеріалу. Гастролі зірок зарубіжної естради в Україні першої третини ХХІ століття визначаються потребами сучасного національного слухацького інтересу, в якому масова культура займає значне місце. Вагомими є процеси глобалізації та інтеграції України у західне постіндустріальне суспільство. У цих умовах зарубіжна естрада як найбільш масовий, популярний, і дивертисментний вид мистецтва, є у наші дні суто видовищним феноменом, який має власну іноземну специфіку, а також стає частиною міжнародного шоу-бізнесу. При цьому, зарубіжна естрада розширює суто концертними засобами власні кордони і виходить за рамки просто мистецтва. Адже, маючи певні характерні риси «естрадності» та «естрадництва», стає масовим явищем повсякденного життя України, активно проникає в моду та ЗМІ, політику і спорт, у спілкування людей та навіть в освіту й науку. Видовищність, іноземний колорит та розважальність, стають якостями, що є затребуваними найширшим контингентом глядачів-споживачів сучасного видовищного ринку.

У процесах розвитку нових електронних технологій швидко змінився такий класичний жанр, як естрадний концерт у всіх його різновидах (театралізований, рок-концерт, збірний, ювілейний, гала-концерт тощо). З'явилися абсолютно нові жанри масових видовищ, такі, як, наприклад, світло-музичний спектакль, електронна феєрія, піро-музичне шоу. Про самі ж гастролі зірок зарубіжної естради в Україні ХХІ століття можна говорити як про створення нових форматів споживання видовищної продукції, виведення її на

культурно-мистецький ринок, при цьому, визначаючи факт гастролей, як синтезований музично-мистецький проєкт.

Межі зазначеної наукової статті не надають можливості проаналізувати гастролі усіх зірок зарубіжної естради в Україні ХХІ ст. Наголосимо лише на тих, які можна визначити, як справжнє мистецьке явище: концертне турне групи артистів сербської естради містами України (Дніпропетровськ, Київ, Харків, Одеса, 1999), де прямою була Радміла Караклаїч, а Філіпп Жмахер – національним сценічним відкриттям; концерт всесвітньовідомого Елтона Джона та гурту Queen з Адамом Ламбертом (30 червня 2012 року, Київ, головна площа України); виступ міжнародної зірки Мірей Матьє на святкуванні 15-річного ювілею каналу Інтер (2011) у Києві; неодноразові сольні виступи вокаліста Томаса Андерса, колишнього соліста відомої німецької диско-групи «Modern Talking» (2008, 2014, 2018).

Концерти зарубіжних естрадних виконавців принесли на українську естраду своє визначення цього явища. Естрадна пісня постала в їхній інтерпретації вокально-інструментальною композицією, що має стереотипність музичної та поетичної мови. Публіка переконалася, що естрадна пісня допускає різні аранжування та варіанти виконавських інтерпретацій, поєднує декламацію словесного тексту із різними неакадемічними вокальними прийомами, що розраховані на широке коло слухачів. Естрадна пісня має розважальну і смислову функцію, при цьому, вимагає технологічної підтримки через використання широкого спектра прийомів посилення та обробки звуку. Цьому стихійно сприяють засоби мас-медіа.

Особливе місце у цьому переліку належить гастролям відомої французької естрадної співачки Патрісії Каас. У перший ряд серед артистичних імен у сучасній історії та практиці світової естрадної культури, Патрісію Каас поставили не лише її блискучий індивідуальний вокальний стиль, музичність та віртуозність співу, драматизм сценічної гри, закінченість у втіленні сценічних образів, а, насамперед, масштаб її обдарування, глибина розуміння музики. Саме це є основою високої художньої виразності її виконання.

Вперше Патрісія Каас приїхала на гастролі до України у 1995 році. Співачка узяла участь у проєкті інтернаціонального музичного телевізійного шоу. Виступ Патрісії Каас організувала фірма «East West Consert Production». Тривалість виступу Патрісії Каас – 40 хвилин. «У травні 1995 року Патрісія Каас відвідала Україну для участі

у благодійному концерті „Україна. Весна. Славутич”, у рамках проєкту, присвяченого катастрофі на Чорнобильській АЕС. Головною ідеєю цього першого шоу із серії акцій масштабної програми організатори проголосили: „Україна. Весна. Славутич” стане значним символом руху енергії творення неминучих цінностей і звершень людського духу. На зміну ідеології песимізму і зневіри, що віджила, йде ідеологія весни. У шоу виступали також І. Шинкарук та О. Пономарьов, володар Гран-прі Міжнародного фестивалю „Слов'янський базар” та конкурсу ім. В. Івасюка, відомий в Україні модерн-балет „Акверіас” (художній керівник О. Лань), провідні рок-команди „Табула Раса” (м. Київ) та володар Гран-прі Всеукраїнського фестивалю „Червона рута”, найкращий музичний колектив України 1993 року „Брати Блюзу” (м. Калуш)» [4].

Ці гастролі Патрісії Каас, що стали сенсацією та отримали у ЗМІ безліч захоплених відгуків, довели, що музичне мистецтво зарубіжної естради сприймається в Україні на межі ХХ – ХХІ ст. як практичний культурологічний феномен, в якому поєдналися масова культура та музичне мистецтво. Поняття масової музичної культури, популярної музики, елітарного музичного мистецтва, у цьому напрямі стали взаємопов'язаними. В українському видовищно-медіа соціумі поступово виникла тенденція розглядати наступні гастролі Патрісії Каас, як значні прояви масової культури. Саме тому вони ставали об'єктом інтересу в рамках соціології, соціальної психології та інших суспільних явищ. «Сьогодні, 24 березня, у Києві у Національному палаці мистецтв „Україна” відбулася 16-та урочиста церемонія вручення загальнонаціональної премії „Людина року – 2011”. Так, французька співачка та актриса Патрісія Каас була удостоєна спеціальної міжнародної нагороди „За відродження культурних контактів та духовне зближення народів”» [5].

Новий приїзд Патрісії Каас до м. Києва став також невід'ємною складовою частиною інфраструктури столиці України. Читаючи рядки однієї з численних статей, переконуємося у тому, що перебування співачки у цьому старовинному столичному місті сприймається як особливе явище соціального побуту мегаполісу. «Розглянемо один із готелів м. Києва. Готель Premier Palace Hotel – найстаріший з діючих готелів у столиці. Він був відкритий у 1909 році. Тут зупинялися Олександр Вертинський, Любов Орлова, Володимир Висоцький, Патрісія Каас, Леонід Утьосов, зірки світового кіно Софі Лорен,

Орнела Муті, Жан Рено, Єжи Гоффман, спортсмени Леннокс Льюїс, Девід Бекхем» [2].

Українські естрадні музичні шоу-програми – це явище, породжене ХХІ ст., що відрізняється надзвичайним прискоренням у всіх сферах життя, що знайшло відгук у нових ритмах, різноманітних звучаннях, іншому образі глядацької думки. Масова культура є цікавою та насиченою складовою повсякденного життя. Естрадні музичні шоу-програми в різних своїх зразках доповнюють видовищний простір полістилістикою, своєрідною музичною мовою, поняттями, насичуючи новими гармонійними звучаннями, тембрами. «У фіналі першої гри розгорнулося змагання між Ігорем Петренком та Іриною Кисляк. Можливо, відсутність у фонотеці знімальної групи „мінусівок” Патрісії Каас, пісня якої на „Талантах” стала переможною для викладачки іноземних мов ЦТДЮ, завадила Ірині тріумфувати й цього разу» [1]. Отже, ми переконуємося у тому, що навіть «мінусівки» Патрісії Каас є запитаними в українських шоу-програмах, кількість яких є необмеженою.

Сила та широта впливу популярної зарубіжної естрадної музики на публіку України набула великих масштабів. У зв'язку із цим, в останні десятиліття спостерігається підвищений інтерес суспільства до цього виду мистецтва та визначення його ролі й місця у видовищному просторі. «Важливу роль у шоу „Х-фактор” відіграють виступи зарубіжних артистів, які підіймають рейтинг шоу і автоматично включають програму й українську естраду в європейський та світовий культурний простір. У першому випуску з європейських артистів у прямих ефірах виступили бельгійська співачка Лара Фабіан, французькі співачки Патрісія Каас та Емма Шаплен, переможці Євробачення 2007 та 2009 рр. Марія Шерифович (Сербія) та Олександр Рибак (Норвегія), іспанський співак Алессандро Сафіна» [3, 155].

Слухаючи Патрісію Каас, відразу розумієш, що вона представляє Францію. Особливість її тембру, прононсу, манери співу – все на це вказує. І на нашу думку, це є надзвичайно важливою ознакою співачки. Патрісія Каас є впізнаваною з першого звуку. Густий тембр зі специфічним, трохи закритим, притаманним лише пані П. Каас носовим призвуком, надає її пісням характерного звучання. Романтизм, жіночність, кохання, чуттєвість з одного боку, і впевненість, яскравість, потужність – з іншого. Завдяки цьому вона є неповторною. Її неможливо ні з ким сплутати. А це для естрадного виконавця – найголовніше.

Шоу-індустрія України є не менш багатою на події, ніж історія та практика будь-якої іншої галузі. Зокрема, будучи чільною структурою, що визначала обличчя розважальної сфери в Україні протягом 2000-х рр., саме шоу-індустрія виявляла надзвичайну здатність до трансформації. Остання викликала аж ніяк не лише вимогами мінливої моди. Йдеться про розвиток видовищного напрямку, що інтенсивно протікав як самостійний вид сценічно-музичної гри, про відкритість самої шоу-індустрії, як культурного феномена. Відкритість для зовнішніх впливів, що сприяла зміні змісту та форми видовищ, прийомів спілкування з публікою, манери гри артистів, цілих груп тощо. «Ну а під час останнього візиту до України, 2015 року, Патрісія Каас приєдналася до команди гумористів Студії „95 Квартал”» [4].

Зіставлення творчості Патрісії Каас та навіть науково-практичної психології несподівано призвело до їх невеликої, але помітної взаємодії. Українська психологиня Т. Чиркова у своїй кандидатській дисертації аналізує проблематику крос-культурного консультування. При цьому, факти взаємовпливів творчості Патрісії Каас на оточуюче середовище, що виявляються на різних рівнях вивчення естрадної культури, мають цілком певне, специфічне значення і для видовищного ринку, і для людської підсвідомості. «До речі, таке поняття як „шансон” має зовсім інший вигляд у представників інших країн. Французькому громадянину, наприклад, після пісень із творчості Едіт Піаф, Шарля Азнавура та Патрісії Каас навряд чи вдасться пояснити, що пісня про „ушаночку” або „порядковий номер у в’язниці” – це романтична пісня, це і є наш „шансон”» [8, 78].

Наразі, існує також стаття, в якій знаходимо інформацію про відношення співачки Патрісії Каас до різних галузей художнього життя України. У цьому контексті актуальним є нове бачення художніх та естетичних смаків відомої виконавиці. «Виявилось, що Патрісія давно стежить за нашими колекціями на Farfetch, але ніяк не може визначитися з розміром, тому і хотіла побувати в нашому магазині, щоб у живу все приміряти. У підсумку вона вибрала чотири сукні й одну з них, власне, і одягла у Львові. Коли зал побачив Патрісію у вишиванці – просто зірвався» [9].

Дніпропетровськ (з 2016 року – Дніпро) є містом, в якому гастролі Патрісії Каас відбулися з величезним успіхом. У різні роки концерти співачки у цьому місті відбувалися за сприяння фірми «Rainford», PR-агентства «Дель Арте». Дніпро є містом, в якому франкомовна атмосфера має свої конкретні витoki та об’єкти: середні

школи та ВИШі, де викладається французька мова, організація «Alliance française de Dnipro / Альянс Франсез Дніпро», діяльність якої передбачає широке залучення містян до надбань мови О. де Бальзака та Г. де Мопасана. До того ж, дебютний студійний альбом французької співачки Патрісії Каас «Mademoiselle chante...», що був випущений 1988 року у жанрі поп-музики з елементами джазу та блюзу на лейблі «Polydor» справив на музичні смаки дніпропетровців своє естетичне враження.

Програма першого концерту Патрісії Каас у Дніпропетровську (18 лютого 1993 року) мала назву «Scène de vie» (Сцени життя). Вона складалася із пісень: «Générique» (Франсуа Бернейм), «Les Mannequins d'osier» (Франсуа Бернейм), «L'Heure du jazz» (Дід'є Барбелів'єн, Франсуа Бернейм), «Coeurs brisés» (Шарль Франс), «Regarde les riches» (Дід'є Барбелів'єн), «Les hommes qui passent» (Франсуа Бернейм), «Bessie» (Франк Лангольф), «Tropic Blues Bar» (Джеррі Ліпкінс), «L'Enterrement de Sidney Bechet» (Франсуа Бернейм), «Kennedy Rose» (Дід'є Барбелів'єн, Франсуа Бернейм), «Une Derniere Semaine à New York» (Франсуа Бернейм), «Patou Blues» (Франсуа Бернейм), «Générique» (Orchestral, Франсуа Бернейм).

Концерт Патрісії Каас підтвердив тезу про те, що зміст французьких естрадних пісень, як важлива складова жанрової класифікації, є закладеним у самій музиці та поетичних текстах. І зміст виконаних гастролеркою пісень базується на трьох естетичних положеннях: лірика, епос та драма. Змістовний діапазон французьких естрадних пісень можна назвати широким: ліричним, мелодраматичним, трагічним. Таким чином, цей зміст інтегрувався у різні жанри (лірична пісня, естрадний монолог та балада, театралізована пісня й пісня у танцювальних ритмах). Головними моментами класифікаційної характеристики стали: наявність у піснях сюжетності, оповідальності; концентрація у текстах уваги на передачі настрою, емоційного стану. При цьому, є позиціонування тимчасового фактора (теперішнє або минуле); інтроспективна чи екстравертна спрямованість тексту.

Але це був не просто концерт, а справжня естрадна вистава зі своєю драматургією, режисерською концепцією, музичним оформленням. Патрісія Каас співала не під вокально-інструментальну фонограму, а наживо. Виконавицю супроводжував інструментальний квінтет у складі: рояль, акордеон, електронна та акустична гітара, електронна віолончель, електронна скрипка. У драматургії вистави

значну роль відіграло сценічне світло, що мало метафоричні підтексти й відображало внутрішній стан Героїні.

Естрадна вистава «*Scène de vie*», зіграна на сцені Палацу спорту «Метеор» розповідала історію провінційної дівчинки, що мріяла стати відомою співачкою. Постановка, що спиралася на романтичну виконавську інтерпретацію П. Каас, вражала змістовним наповненням, чіткістю композицій, емоційною наснаженістю мізансцен, поетичним відтворенням духовної краси Героїні, яка спочатку співала на домашніх, потім на шкільних концертах. Згодом проходила на кастинги у кабаре, де її майстерність поступово шліфувалася від стихійності й до досконалості, до перемог на пісенних конкурсах, участі у телевізійних шоу-програмах. Дещо спрощений на перший погляд сюжет був повноцінно реалізованим у цій виставі у зв'язку з притаманністю їй крупних штрихів та ліній сценічного малюнку, психологізації, що не втрачали цілісність та ясність. Наскрізною думкою естрадної вистави «*Scène de vie*» було ствердження ідеї про величезну самотійну та ансамблеву роботу митця над своїм талантом, про велику працю – вокальну, акторську, пластичну, стилістичну, репетиційну. Те, що є складовими успіху у виступах кожного виконавця.

13 грудня 2013 року на сцені Дніпропетровського академічного театру опери та балету з успіхом відбувся концерт-вистава «*Kaas chante Piaf*» («Каас співає Піаф»). Патрісія Каас виконала 24 пісні з репертуару Едіт Піаф. Серед них – всесвітньовідомі шлягери: «*La Vie En Rose*» (Луїгі), «*Non, Je Ne Regrette Rien*» (Шарль Дюмон), «*La Foule*» (Анжелъ Кабраль), «*Padam Padam*» (Норберт Гланцберг), «*Hymne L'Amour*» (Маргарит Монно). Активізація пошуків, нові форми співпраці з аранжувальниками, розширення тематики, стилістики й оновлення самої естетики естрадного жанру, висунули перед зіркою чимало актуальних проблем. «Своєрідним аналогом монографічних концертних програм стають платівки-омажі, серед яких, наприклад, «*Каас співає Піаф*» («*Kaas chante Piaf*»), «*Мірей Матьє співає Піаф*» («*Mireille Mathieu Chante Piaf*»), «*Барбара співає Жака Бреля*» («*Barbara Chante Jacques Brel*») та інші – відзначимо, що названі альбоми вийшли у світ з різницею понад 50 років» [7, 102].

Автором сучасних аранжувань пісень Едіт Піаф є Абель Корзенівський, композитор, що працює у сфері кіноіндустрії, автор саундтреків до фільмів Тома Форда «*Single Man*» та Мадонни «*W.E.*». Запис аранжуваль зроблено за участю Лондонського королівського

філармонічного оркестру. Були задіяні також музиканти-електронщики Фабріс Бровеллі та Крістоф Корре. Оркестрові аранжування допомогли розкрити нові якості таланту популярної співачки. Синтез інструментів симфонічного оркестру й тембру голосу вокалістки ще більше підкреслили тонку лірику цих пісень та їхній відкритий драматизм.

Композитор Абель Корзенівський у цих творах відобразив та синтезував історичну й сучасну особливість французької масової музики. Йдеться про принципи його аранжування, про різного роду трансформації, що є проявом багатоваріантної природи цієї композиторської творчості. Це й дозволило аранжуванням пісень А. Корзенівського, зазначених у концерті «Kaas chante Piaf», вийти у різні сфери художнього та соціального життя, пристосовуватися щоразу до нових концертних умов та обставин слухацького інтересу. І не просто пристосовуватися, а включати їх у власну структуру, у свою художню тканину.

Концерт-вистава «Kaas chante Piaf» є ретроспективою життя Едіт Піаф, її творчості та душевних переживань, трагічного кохання до боксера Марсея Седана, спілкуванню з духовним другом – письменником, поетом, кінорежисером, сценаристом Жаном Кокто. Надзавданням цього урбаністичного концерту-вистави, в якому використовувалася відеоінсталляція, метафоричне світлове оформлення, є тема самотності творчої особистості, її постійних творчих пошуків.

Патрісія Каас тонко відчула самобутній аріозно-декламаційний стиль пісень, що були створені для Едіт Піаф, та ніяк не копіювала манеру виконання славетної попередниці, що є брендом французької естради. Навпаки, французька естрадна зірка ХХІ ст. Патрісія Каас розкривала у своїй індивідуальній вокально-акторській манері напружено-динамічну безперервність співочої сценічної дії та основний драматургічний принцип контрастного зіставлення щільно пов'язаних між собою розгорнутих сцен і картин. За допомогою сценічної візуалізації було майстерно виділено кожен епізод, а співачка зосереджувала увагу на розкритті внутрішнього світу своїх героїнь, їх думок і почуттів. Тому втілення душевної чистоти і благородства вчинків героїнь цих пісень, їх безмежного кохання – драматичного, трагічного – було найпершим завданням вокалістки.

14 жовтня 2017 року Патрісія Каас знову гастролювала у Дніпропетровську. І знову її концерт відбувся на сцені

Дніпропетровського академічного театру опери та балету. Основою концерту став десятий студійний альбом співачки з автобіографічною назвою «Patricia Kaas». Прагненню якнайповніше вияскравити внутрішній світ героїнь своїх пісень була підпорядкована співпраця співачки з композиторами Ремі Лакруа («Embrasse», «Madame Tout le monde», «La Maison en bord de mer», «Le Jour et l'Heure»), Бен Мазуе («Adèle», «Sans nous»), Даран («Ma tristesse est n'importe où», «La Langue que je parle»), Давид Еспозито («Ne l'oubliez jamais»), Мирко Банович («Marre de mon amant»), Баптист Бендер («Sans tes mains»). Їх мистецькі індивідуальності підказували співачці своєрідну психологічну трактовку кожного виразно окресленого авторами вокально-акторського образу.

Серед інформаційних текстів знаходимо: «За словами музичних експертів, Патрісії Каас вдалося відновити інтерес до французького шансону на початку 90-х минулого століття. Але віднести її до класичного шансону важко. Ця класифікація присвоєна їй у зв'язку з тим, що вона співає на мові своєї країни. А як відомо, всіх франкомовних виконавців відносять до шансону. Насправді, стилю Пат притаманні нотки англо-американської поп-музики, а також джазу і блюзу. Таке змішання напрямків повністю відповідає її низькому голосу від альти до меццо-сопрано. Відзначають критики і якусь ритмічність і мелодійність її співу: її приємно слухати як на французькому, так і на німецькому» [6].

Виконуючи ці пісні, Патрісія Каас постає співачкою-режисером: вона звертається до контрастно-епічного типу драматургії. У ньому експозиція подій є представленою у перших куплетах. Але в піснях також є обов'язкові рядки, які переводять нас у етап зав'язки як драматичного усвідомлення подій героїнею. Елементи розвитку музичної драматургії включають у себе перше проведення приспіву. Другий куплет включає також друге проведення приспіву. Принцип розмаїття як образного, де публіка бачить зміну від опису подій до їхнього емоційного драматичного розуміння, так і тематичного, а це – контраст темпу, динаміки, типу мелодії, манери інтонування – тут задіяні повністю. Елементи динамічної кульмінації, що створюються посиленням звучності та прискоренням темпу, припадають на точку «золотого перетину». Ця кульмінація змінюється «тихою», смисловою крапкою. Тому виникає загальна генеральна пауза, що і призводить до етапу розв'язування та кульмінації. Ним є епілог, своєрідний гімн кохання.

Висновки. Виступам Патрісії Каас у Дніпропетровську можна дати жанрове визначення як трактування вокально-драматичних жіночих монологів, у яких особисті почуття Героїні мають суб'єктивний характер. У цих вокально-драматичних монологах домінує воістину широке епічне охоплення емоцій. Звідси й гімнічний характер мелодій, що підтримується інструментальною фактурою акомпанементу. У піснях, що співає Патрісія Каас у кожному концерті, представлено конфліктно-драматичний тип драматургії. Але треба враховувати те, що цей конфлікт має не зовнішній, а внутрішній характер.

Експозиція кожної пісні змінюється етапом зав'язки, що переходить в інтенсивний розвиток, де прискорений рухом стрімко наближається до динамічної та смислової кульмінації у точці «золотого перетину». Відтак, розв'язка врівноважує всю форму і ставить заключну крапку у вирішенні внутрішнього конфлікту, який відбувається у душі Героїні. Кожен розділ форми, як і елементи драматургії, є циклічним усередині й містить трифазний розвиток. Він складається з імпульсу, розвитку, завершення.

Перспективи дослідження. Усі пісні в інтерпретації Патрісії Каас стали справжніми хітами. Головна причина популярності цієї французької естрадної співачки полягає в тому, що вона постійно підтримує розвиток естрадного драматургічного та вокально-акторського процесів, спрямовує їхні нові форми на слухацьке сприйняття. Це допомагає виявити виразний потенціал типових інтонаційних комплексів французької естрадної пісні та визначити їхню роль у формуванні жанрової специфіки творів. Гастрольна діяльність французької естрадної співачки Патрісії Каас у Дніпропетровську та в Україні довела важливість функціонування соціокультурної сфери міста та окреслила перспективи наступних гастрольних турів багатьох зарубіжних виконавців. Виявлення виконавської особливості артистки в інтерпретованих нею концертах-виставах, у контексті культуротворчих процесів в Україні у першій третині ХХІ ст., можуть стати предметом майбутніх досліджень, створивши історію інтеграції сучасної французької естради у новочасний вокально-естрадний простір України.

Список використаних джерел і літератури:

1. Бойко О. «Караоке» на драбині. *Високий вал*. 10 серпня 2011. URL: <https://val.ua/uk/30343> (дата звернення: 25.04.2023).

2. Грець В.В., Романенко О.В. Дослідження готельно-ресторанного бізнесу під час навчального процесу: проблеми та перспективи. *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві»* (м. Київ, 29–30 травня 2020 р.). Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. С. 309–312.
3. Дружинець М.І. Естрадне музичне мистецтво України кінця ХХ – початку ХХІ століття як фактор євроінтеграції української культури. Дис. ... канд. мистецтв.: 26.00.01. Київ, 2021.
4. Патрісія Каас та Україна. 05 грудня 2016. URL: <https://news.obozrevatel> (дата звернення: 23.04.2023).
5. Патрісія Каас отримала у Києві нагороду „За відродження культурних контактів та духовне зближення народів” 24 березня 2012. URL: https://most-dnepr.info/news/society/58749_patrisiya_kaas (дата звернення: 21.04.2023).
6. Патрісія Каас: біографія, кращі пісні, цікаві факти. *Музична освіта*. URL: <https://uk.perish.info/2083-patricia-kaas> (дата звернення: 19.04.2023).
7. Тимошенко А.В. Пісня Жака Бреля «Ne Me Quitte Pas» та її виконавські версії: жанрово-стильовий і мовний аспекти. *Аспекти історичного музикознавства*. 2022. Вип. XXVIII. С. 147–156.
8. Чиркова Т.І. Психологічні особливості консультування міжетнічних подружніх пар. Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05. Київ, 2020.
9. Юлія Магдич – про те, як правильно носити вишиванку, літні тренди у зіркових клієнтів. 5 травня 2019. URL: <https://lifestyle.segodnya.ua/ua/lifestyle/style> (дата звернення: 25.04.2023).
10. У Дніпропетровську Патрісія Каас заспіває пісні Едіт Піаф. 09 жовтня 2013. URL: <https://dp.vgorode.ua/news/dosuh> (дата звернення: 27.04.2023).
11. У Дніпропетровську Патрісія Каас завершила турне, присвячене Піаф. 10 жовтня 2013. URL: <https://gorod.dp.ua/news> (дата звернення: 25.04.2023).
12. 14 жовтня 2017 р. на сцені Оперного театру з новою програмою виступить блискуча французька співачка Патрісія Касс. URL: <https://dnipro.karabas.com/patricia-kaas> (дата звернення: 29.04.2023).
13. Концерт Patricia Kaas (Патрісії Каас) 14 жовтня 2017 о 19:00 обов'язково буде у театрі опери та балету м. Дніпропетровська! URL: <https://tickethunt.net/ru/event/3455/patrisia-kaas> (дата звернення: 29.04.2023).

References:

1. Boyko, O. (2011). „Karaoke” on the ladder. High shaft. August 10, 2011 Retrieved from <https://val.ua/uk/30343> [in Ukraine].
2. Grets, V.V., Romanenko, O.V. (2020). Research of the hotel and restaurant business during the educational process: problems and prospects. Materials of the International scientific and practical conference „Current problems of continuous education in the information society” (Kyiv, May 29–30, 2020). Kyiv: NPU named after M.P. Drahomanov. P. 309–312 [in Ukraine].

3. Druzhynets, M.I. (2021). Ukrainian Pop Musical Art of the late XX – early XXI century as a factor of European integration of Ukrainian culture. The PhD thesis of art studies in speciality 26.00.01. Kyiv, 2021 [in Ukraine].
4. Patricia Kaas and Ukraine. 5.12.2016. Retrieved from <https://news.obozrevatel> [in Ukraine].
5. Patricia Kaas received the award „For revival of cultural contacts and spiritual rapprochement of peoples” in Kyiv. March 24, 2012. Retrieved from https://most-dnepr.info/news/society/58749_patrisiya_kaas [in Ukraine].
6. Patricia Kaas: biography, best songs, interesting facts. Music education. Retrieved from <https://uk.perish.info/2083-patricia-kaas> [in Ukraine].
7. Tymoshenko, A. (2022). Jacques Brel’s song „Ne me quitte pas” and its performance versions: genre-stylistic and linguistic aspects. Aspects of historical musicology: collection of scientific articles. Is. XXVIII, 147–156 [in Ukraine].
8. Chirkova, T.I. (2020). Psychological features of counseling of interethnic couples. The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of psychological sciences: 19.00.05. Kyiv [in Ukraine].
9. Yuliya Magdych – about how to wear an embroidered jacket, summer trends and star clients. May 5, 2019. Retrieved from <https://lifestyle.segodnya.ua/ua/lifestyle/style> [in Ukraine].
10. Patricia Kaas will sing songs by Edith Piaf in Dnipropetrovsk. 09.10.2013. Retrieved from <https://dp.vgorode.ua/news/dosuh> [in Ukraine].
11. In Dnipropetrovsk Patricia Kaas completed a tour dedicated to Piaf 10.10.2013. Retrieved from <https://gorod.dp.ua/news> [in Ukraine].
12. On October 14, 2017, the brilliant French singer Patricia Cass will perform on the stage of the Opera Theater with a new program. Retrieved from <https://dnipro.karabas.com/patricia-kaas> [in Ukraine].
13. The concert of Patricia Kaas on October 14, 2017 at 19:00 will definitely be at the Dnipropetrovsk Opera and Ballet Theater! Retrieved from <https://tickethunt.net/ru/event/3455/patrisia-kaas> [in Ukraine].